

BUITEN

24^e JAARGANG N°. 29

ZATERDAG 19 JULI 1930

CURECANTI NEEDLE BIJ DE GUNNISON-RIVIER IN COLORADO

Redactrice: RO VAN OVEN

INHOUD:

CURECANTI NEEDLE BIJ DE GUNNISON-RIVIER IN COLORADO (ILL.)	BLZ. 337
HET ZEGEL VAN CONFUCIUS, DOOR MAX SURIENT (4)	BLZ. 338
BIJ DE MONNIKEN OP SAINT-HONORAT (SLOT), (GEÏLL.), DOOR THEO DE VEER	BLZ. 340
OP FRIESLAND'S WATEREN (GEÏLL.), DOOR C. VIS-SER	BLZ. 341—342
HET PARTICULIERE LEVEN VAN RAMSAY MACDONALD (GEÏLL.), DOOR L. G. P.	BLZ. 342—344
DE QUITZOWS (GEÏLL.), DOOR ILSE RIEM	BLZ. 343—345
DE KONING DER VOGELS IN DE NATUUR (SLOT) (GEÏLL.), DOOR A. W. FRANCKEN	BLZ. 344—346
WAAR BEREN EN BOEREN VOCHTEN (GEÏLL.), DOOR TON RUYGROK	BLZ. 346—347
DE DOOLHOF DER DWAASHEID, DOOR RALPH SPRINGER (35)	BLZ. 347
KIJKJE IN DE KEUKEN VAN HET HUIS DE GLOBE TE MIDDELBURG (ILL.)	BLZ. 348

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Men gelieve alles wat de Redactie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Redactrice Mw. Ro van Oven, Emmastr. 15, Amsterdam, stukken voor de Administratie aan de Uitgevers N.V. Scheltema & Holkema's Boekhandel en Uitgevers-Mij., Rokin 74—76, Amsterdam, Met de toevoeging: „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht, ook achter op de foto's.

Nieuw verschenen nummers 25 ets., oudere 50 ets.

Het zegel van Confucius

4) DOOR MAX SURIENT

KUNZ, Creighton en ik moesten met ze vechten om ze te beletten naar buiten te stormen en zelfvernietiging te zoeken in een vergeefsche poging tot bevrijding; maar in hun waanzin verspilden zij hun kleinen voorraad ammunitie, zoodat er, toen de laatste aanval kwam, niets anders meer tot onze beschikking stond dan onze drie revolvers en wij hadden geen extra kogels.

Ik wist natuurlijk wel, dat er geen hoop meer was, maar ik had die kogels bewaard en toen het onze beurt werd, trof iedere kogel doel. Ik doodde vijf mannen en toen — Winton zweeg en nam een diepen teug uit het hooge glas, dat de bediende stil had neergezet.

„Hoe heette ze?” vroeg Sternberg en Winton's stem klonk heesch, toen hij antwoordde:

„Martha — dat was het eenige, dat ik ooit van haar te weten ben gekomen; ik heb nooit geprobeerd meer gewaar te worden”, zei hij. „Ik had steeds het plan gehad dien kogel voor mezelf te bewaren, maar toen de deur bezweek, strekte zij haar hand uit en ik kon de smeekbede, die uit haar oogen sprak, niet weerstaan. Zij was zeker niet ouder dan negentien of twintig jaar. Den hemel zij dank, zij stierf met een glimlach om de lippen en de herinnering daaraan hielp mij door de paar volgende dagen heen.

„Het dient nergens toe om in bijzonderheden te beschrijven wat daarna gebeurde. Ik veronderstel, dat je weet, dat tal van gevangenen naar buiten werden gesleept om in de naburige dorpen tot vermaak der bevolking te dienen; maar vier-en-twintig uren lang putten die gele duivels al hun

vindingrijkheid op mij uit daar te midden der ruïnes van de missie-gebouwen. Aan de laatste uren heb ik slechts een flauwe herinnering. Ik ben nooit gewaar kunnen worden hoe het kwam, dat ik het zoo lang heb uitgehouden, noch waarom zij er mee ophiielden juist voor zij mij doodgemarteld hadden. Alleen weet ik, dat er ten slotte een dikke oude bonze¹⁾ verscheen met den boy²⁾, die mij in de Lang Tun-club had bediend. Die boy was het, die mij herkende, nadat zij langen tijd hadden doorgebracht met de overblijfselen te onderzoeken, die er van de anderen waren overgebleven; en de bonze, die met gezag sprak, voer heftig uit en maakte een einde aan het in reepjes snijden waarmee ze met mij begonnen waren.

„Ik verstond het dialect van dit gedeelte van het land niet goed, maar de koelies, die mij gemarteld hadden, begonnen onder elkaar ruzie te maken en ik begreep er zooveel van, dat ik merkte, dat sommige zijn recht om tusschenbeide te komen betwistten en zeiden, dat ik de laatste was en dat het beter was om de vreemde duivels radikaal uit te roeien. Drie woorden van den bonze maakten echter een einde aan het verzet en een paar der grootste koelies pakten me op en droegen me weg; hoe ver weet ik niet, want tot mijn geluk werd ik bewusteloos.

„Toen ik mijn bewustzijn herkreeg, bemerkte ik, dat mijn wonden zorgvuldig gereinigd en verbonden waren en ze moeten mij heel wat opium te slikken hebben gegeven, want ik leed niet veel pijn. Doch ik was blijkbaar een gevangene en zat in een soort van bamboe kooi. Ik zag allemaal vreemde gezichten om mij heen, doch ik werd niet slecht behandeld en langzamerhand begon ik weer belang te stellen in het leven. Van tijd had ik geen flauw begrip meer; maar toen ik er later over nadacht was ik van meening, dat mijn gevangenschap zoowat tien weken geduurd moet hebben vóór die dikke, oude bonze mij weer kwam opzoeken.

„Dat China is een vreemd land en hoe langer ik er in woon hoe beter ik leer inzien, dat ik er eigenlijk niets van weet; ik bedoel van de dingen, die gebeuren onder de oppervlakte, die de vreemdelingen alleen te zien krijgen. Dat is zeker, dat niets wat ik ooit vroeger had meegemaakt mij voorbereid had op wat daarna gebeurde; en om je de waarheid te zeggen, weet ik eigenlijk niet precies wat er gebeurd is. Zeker hadden zij dien dag wat in mijn eten gemengd en hebben ze mij langen tijd in een toestand van verdooving gehouden. Ik heb er slechts een vage en verwarde herinnering aan, dat ik in een hangmat over eindelooze rijen heuvels en door tallooze dorpen werd gedragen. Daarna volgde een lange, rustige reis te water en kwam ik geleidelijk weer tot mijzelf in een omgeving, die mij vaag bekend voorkwam. Het een na het ander herkende ik voorwerpen, die ik niet gedacht had ooit weer te zien; maar eerst toen mijn eigen boy, de man die meer dan tien jaren mijn bediende was geweest, naast mijn bed stond en mij een brief toestak, kon ik gelooven, dat ik werkelijk weer terug was gekomen in mijn eigen kamers in Hongkong. Haastig verbrak ik de zegels, die de zijden draden bijeen hielden, die den inhoud voor onbescheiden blikken beschermden; maar zij bevatten slechts een enkel velletje perkament waarop een aanhaling uit de boeken van Confucius geschreven stond:

„Dankbaar en zonder vragen een gift, hoe nederig ook, te aanvaarden, is de steeds-te-eeren en te betrachten Beleefdheid uitoefenen, waardoor wij verdienste verwerven”.

Het was een niet te miskennen wenk en een enkele blik op het stille en onbewegelijke gelaat van den bediende schonk mij de overtuiging, dat ik verstandig zou doen ze op te volgen, want dat ik er niets mee zou winnen een Chinees, welken dan ook, vragen te stellen.

Welnu, toen ik mij weer vrij kon bewegen, vernam ik, dat de Lang Tun-geschiedenis drie maanden oud was en feitelijk een afgesloten zaak. De mandarijnen waren er met de troepen heen getrokken en hadden de stad bijna geheel met den grond gelijk gemaakt; bovendien hadden zij een groot aantal hoofden als zoenoffer geëischt en geweldig zware belastingen geheven om de schadevergoedingen te betalen. Niemand was geweest, want niet een der mannen uit de club, noch

¹⁾ Chineesche priester.

²⁾ In het Oosten wordt iedere bediende, al is hij nog zoo oud „boy” (jongen) genoemd.

een enkel lid van het zendelingenstation was overgebleven om te vertellen wat zich daar had afgespeeld. Spreek met een van de ouë gedienden in de Hongkong-club over mij en ze zullen je zeggen dat „Oom Charley niet meer is wat hij was; je hadt hem moeten kennen voor hij bijna het leven verloor op die dwaze jachtpartij in het Noorden, nu bijna vijftien jaar geleden”.

Toen hij zijn verhaal beëindigd had, stond hij op, liep naar de leuning van de veranda en leunde tegen een der pilaren van handig saamgebonden bamboe die het dak schraagden; vandaar keek hij peinzend over de rivier tot waar de aanlegsteiger van de Farley bungalow verlaten lag in het heldere maanlicht.

Toen hij keek naar het scherpe profiel en het silhouet van het slanke, nog jeugdige lichaam, kon Sternberg nauwelijks gelooven dat de man, die daar stond, al naar de zestig liep en dat hij, sinds hij als jongen van achttien jaar als jongste bediende van een der oude New England maatschappijen was „uitgekomen”, bijna voortdurend in China gewoond had, waar de vreemdelingen meestal sterven of degenereeren voor zij er twintig jaar zijn, tenzij ze door herhaalde bezoeken aan het Westen in aanraking blijven met de Westersche beschaving.

Winton was zoo vlug en lenig als een jonge man en zoo netjes in kleding en voorkomen als een fat.

Toen hij dacht aan wat die man zonder morren had meegeemaakt, drong het tot Sternberg door hoe hij zelf gevaar liep langzamerhand slordig te worden in zijn uiterlijk en toen hij van zijn stoel opstond om zich bij den ouderen man te voegen, knoopte hij zijn tuniek dicht en mompelde een verontschuldiging omdat hij geen boord of das om had.

„U bent voor mij altijd een wonder geweest, Oom Charley en nu is het wonder nog grooter geworden”, zei hij, terwijl hij zijn kleeren zoo goed mogelijk recht en glad trok. „Ik weet zeker, dat minstens een van de twee vreemdelingen in de handelswijk — en ik vermoed een groot deel van de lui in het zendelingen-station — hier blijft omdat zijn broodje er aan vastzit en hunkert naar den dag waarop hij genoeg bijeengegaard heeft om van zijn rente te leven of recht heeft verworven op een pensioen waarvan hij thuis kan bestaan. U bent al lang binnen en ik heb er vaak over gepiekerd waarom u niet repatriert zoolang u nog jong genoeg bent om te genieten van wat het Westen kan bieden. Na wat u mij vanavond hebt verteld, ben ik nog meer verbaasd, want ik zou zoo denken, dat u een grondigen afkeer moet hebben van China en al wat Chineesch is.”

„Er is misschien een fout in je redeneering, Sternberg”, antwoordde Winton langzaam. „In één opzicht heb je gelijk — ik had al twintig jaar geleden weg kunnen gaan en van mijn geld leven en sinds dien tijd heb ik een fortuin verworven, waar ik geen behoefte aan heb — een groot vermogen volgens de hier heerschende begrippen. Ik heb er vaak aan gedacht om naar huis terug te keeren, maar na al die jaren zou ik er niets meer aan hebben. Ik ben dat leven ontwend, Sternberg en bovendien —”

Hij zweeg plotseling en wees naar den aanlegsteiger van de bungalow. Een gestalte was uit de schaduw getreden en toen ze in het heldere maanlicht trad konden zij zien, dat het die van een man was in nationaal costuum. Hij deed geen poging zich schuil te houden, maar liep naar den rand, waar hij bleef staan met het gezicht in hun richting gekeerd, stroom-af kijkend.

„Het is de jonge Macpherson”, zei de consul, toen het maanlicht de omtrekken van zijn gezicht afteekende.

„Dan heeft Dick Macpherson het drama van Lang Tun overleefd”, riep Winton uit, die als betooverd naar den jongen had staan kijken. „Dat is een verkleinde editie van den man dien ik gekend heb. Daar heb je het antwoord — of een gedeeltelijk antwoord — op al je vermoedens te mijnen opzichte. Vijftien jaar geleden was ik, zooals je wel dacht, vervuld van haat en afkeer voor China en al wat Chineesch is. Ik was toen al zoo rijk als eenige man in redelijkheid kon verlangen en niet te oud om naar mijn land terug te keeren en oude vriendschapsbanden weer aan te knopen. Sternberg, ik heb de proef genomen en ik ben precies drie maanden in Amerika gebleven. Ik kan je niet zeggen wat het eigenlijk is, maar er is iets griezeligs in het Oosten. Het had macht gekregen over iets in mijn geest en het hielp niet of ik er mij al tegen verzette. Die drie maanden waren bijna even erg als de drie voorafgaande, die ik in een bamboe kooi

had doorgebracht en ik gaf den strijd op en keerde naar mijn oude leven terug”.

„Tot vanavond heb ik nooit goed kunnen begrijpen wat daar de reden van was, maar nu weet ik het. Er was werk voor mij hier te doen, Sternberg — iets, wat weet ik niet, dat zijn oorsprong vond in Lang Tun. Misschien zijn die vijftien jaren van werkeloos leven verspild, misschien waren zij slechts de noodzakelijke voorbereiding voor wat mij te wachten staat. In al dien tijd had ik niets bepaalds voor oogen, maar toen de stoomboot mij vandaag de rivier op bracht, had ik een vreemd voorgevoel dat ze mij naar iets nieuws voerde, dat tegelijkertijd iets ouds was; naar de opheldering van vele mysteriën in het verleden, misschien naar nieuwe werkzaamheid in de toekomst. Luister!”

Winton had zich een weinig omgekeerd en keek nu vol spanning naar de rivier, het hoofd vooruit gestoken met half geopende lippen en oogen, die gloeiden onder de saamgetrokken wenkbrauwen. Het scheen een eeuw te duren, dat hij zoo onbewegelijk bleef staan en toen bereikten de zwakke, maar onmiskenbare regelmatige stooten van een scheepsmachine zijn oor.

„Het nadert, Sternberg” zei Winton ernstig toen een sierlijke stoomsloop het breede pad van maanlicht op de rivier kliefde. Ze helde over toen zij bijna een halven cirkel beschreef om de vloot van sampans voor de Chineezestad en toen zij weer vlak op het water lag, voer zij recht op den aanlegsteiger van de bungalow af.

„Het is dezelfde boot — die, welke de sampans hierheen sleepte”, riep Sternberg uit. „De jongen moet ze verwacht hebben, in weerwil van wat hij mij verteld heeft, want dat moet beslist zijn vader zijn, die nu komt”.

De boot lag nu zoo dicht bij, dat zij de gestalten der opvarenden konden onderscheiden en bijzonder duidelijk die van een langen, slanken man, die op het kleine dek aan den boeg stond, terwijl hij zich met een hand vasthield aan de stang die het dekzeil steunde. Winton hield zijn oogen op hem gericht en ofschoon Sternberg wist, dat zij, op de plaats waar zij stonden in de schaduw van de veranda, van de boot af onzichtbaar moesten zijn, had hij het vreemde gevoel, dat men hun aanwezigheid had geraden; want toen de boot den club-steiger passeerde, wendde de man op den boeg zijn hoofd naar ze toe, zoodat het leek alsof hij Winton's starenden blik beantwoordde.

„Sternberg, de tijd der wonderen is niet voorbij; de dooden komen weer tot leven, want dat is Dick Macpherson, die in Lang Tun gestorven is!” zei Winton met een merkbare trilling in zijn stem toen de boot langs den steiger lag en er aan vastmeerde. „Ik ga naar hem toe; heb je lust mee te gaan?”

„Zou morgen niet even goed zijn, Oom Charley?” stelde de consul voor.

„Neen; hij verwacht mij vanavond”, antwoordde Winton met beslistheid.

Sternberg aarzelde een oogenblik en trok toen zijn metgezel in den lichtkring van de hall-lampen.

„Kijk eens, Oom Charley, ik verwachtte eenigszins den glans der waanzin in uw oogen te zien, maar die zijn heelemaal normaal”, zei hij half in ernst. „Ik denk, dat het niet anders is dan doodgewone nieuwsgierigheid, die u er toe brengt er vanavond heen te gaan en mij om u te vergezellen”.

Winton glimlachte terwijl hij zich losrukte en terugliep naar de veranda-leuning.

„Ook al goed; ik heb geen lust er over te redetwisten — het is beter het aan den tijd over te laten om je te overtuigen”, zei hij, toen Sternberg zich weer bij hem voegde. „Maar ik geloof, dat je zult ondervinden, dat ik het bij het rechte eind heb”.

De consul haalde de schouders op, maar het spottende antwoord, dat hem op de lippen lag bleef onuitgesproken, want de comprador Wong Tom scheen uit den grond te zijn opgerezen, zoo plotseling en geheimzinnig verscheen hij inééns voor hun oogen.

„Mr. Winton, mijnheer, mijn meesta, zendt gloeten en vlaagt zal hij zenden boot, of u pakt lickshaw ¹⁾ om te komen naar bungalow?” vroeg hij; en Sternberg keek de beide mannen beurtelings verbaasd aan en vroeg zich af of Winton misschien een mystificatie op touw had gezet. Doch hij begreep spoedig, dat zijn verdenking ongegrond was.

¹⁾ rickshaw: een tweewielig rijtuigje door een koelie getrokken. De Chineezzen kunnen de r niet uitspreken.

INTERIEUR VAN HET OUDE KLOOSTER FORT OP SAINT-HONORAT

BIJ DE MONNIKEN OP SAINT-HONORAT

(Vervolg). VI

DOOR een ouden, zeer eerwaarden monnik, — broeder Ignace, — ben ik zoeven door het klooster van Saint-Honorat geleid. Door de gangen en de verschillende zalen en den tuin van het „huidige” klooster, wel te verstaan. Zeker, . . . maar waar ik dan toch óók nog weer een wijle in den tijd van heel, heel vroeger terug was. Immers, bestaan daar binnen niet nog altijd de vier grijze, massieve, antiek gewelfde, gesloten galerijen en de kleine, vierkante, open „cour” van het oorspronkelijke „monastère de Lérins”? Een van de oudste bouwwerken op dat gebied ons in het Westen nog bewaard gebleven? Door de slechts enkele lage, smalle vensters er in de sombere, zware muren kwam een zeer sober licht, maar in deze — waarschijnlijk nog wel VIIe eeuwse — kloostergangen, heerschte een mysterieus halfdonker in deze, men zou haast zeggen, door de Romeinen nog gebouwde galerijen. Niettegenstaande toch buiten een fel blakerende zon de kleine, vierkante binnenplaats bescheen; — de kleine, antieke binnenplaats, waarop in die heel vroegere dagen, volgens de overlevering, bij een plundering van het klooster door Saraceensche roovers, honderden monniken om het leven zouden zijn gebracht. Doch voor 't overige, . . . neen! . . . overigens heeft de „heden-daagsche” „abbaye de Lérins”, qua kloosterbouwwerk, mij maar matig kunnen boeien. Die nog zoo betrekkelijk nieuwe, in romaanschen trant gebouwde kapel met haar torendak van schel geraniumroode pannen, . . . dat banale, kazernachtige vierkant van cellen er omheen, . . . die volstrekt stijllooze woningen en bijgebouwen en schuren daar weer buiten, . . . en, ten slotte, rondom het geheel die groote, „te” mooi regelmatig gemaakte, kale sluitmuur, . . . neen heusch! van dat àl ging niet heel veel „charme” uit. Heb ik het goed verstaan, dan dateert de „huidige” abdij hier dan ook slechts eerst van

1871, — van het jaar waarin Lérina, na gedurende langen tijd in diverse, vreemde handen te zijn geweest, ten laatste weer — en nu voorgoed — het eigendom der monniken werd. Want met de Fransche revolutie waren de „moines de Lérins” gedwongen geweest hun klooster nogmaals te verlaten. Waarna òf hun eiland, òf hun abdij met hare beroemde bockerij en hare precieuzen reliquiarijums waren geconfiskeerd geworden (Nationaal eigendom verklaard en door troepen bezet, verloor het eiland Saint-Honorat zelfs tijdelijk zijn naam en heette het een poos „île Pelletier”, terwijl het er naastliggende Sainte-Marguerite een wijle „île Marat” zou worden genoemd). Tot, tegen het einde der achttiende eeuw, het „eiland der monniken” met de daarop staande gebouwen, door een particulier, den „sieur” Alziary de Roquefort, werd gekocht. Om enkele jaren later door diens jongste dochter Marie-Blanche te worden bewoond. Gewezen actrice der „Comédie Française”, — waarbij zij bekend was onder den schuilnaam van Mlle Sainval, — liet deze, . . . o heilige Honoratus! een gedeelte van het oude, venerabele klooster-fort hier tot „appartement” voor zich inrichten. En „sans gêne” er zelfs een „balcon op 't zuiden” aan bouwen. Tot bij den dood van Mlle Sainval, hare erfgenamen het kleine, stille, groene eiland weer te koop boden. Helaas! . . . achtereenvolgens nu in handen van verschillende andere particulieren zou van het antieke klooster-gebouw ten slotte niet veel meer dan een treurige ruïne, een niet meer te restaureeren ruïne overblijven. Zóó dat, toen in 1859 de bisschop van Fréjus, — waarvan een der voorouders indertijd „abbé de Lérins” was geweest, — zich eindelijk over het eiland hier ontfermde en het voor de monniken terugkocht, dezen er een bijna geheel nieuw klooster, — het tegenwoordige — moesten laten zetten. Alleen, . . . waarom, waarom nu dat nieuwe niet even simpel-, niet even vredig-

rustiek als het vroegere gehouden? Jammer! . . .

VII

Na nog een allerlaatste maal het eiland der „moines” te hebben doorkruist, — nog een allerlaatste maal er genoeglijk lui-langzaam te hebben geslenterd onder de kruijg geurende dennen en de strakke, statig hoge pijnen, . . . langs de kloosterwijngaarden volsappige, blauwe en roze en witte vruchten, . . . door de lange, koele, stemmig donkere laan van cypressen, . . . langs zee, . . . langs de kleine, grillig gevormde krekken en de zoo bizar gegroepede klippen en rotsen er aan de kust, — ben ik weer aan boord van de „Djenan” nu, zijn we weer op den terugweg naar het vasteland. Naar „Cannes, la gracieuse” . . . 't Is ver in den achtermiddag, bijkans avond thans. In een machtig spel van goud en vlammeend karmozijn is de zon, de felle zomerzon hier van de Riviéra, achter de dicht beboschte keten der „monts de l'Estérel” schuilgegaan, en dank zij een dertel briesje nu vanuit zee, is het heerlijk koel op het blauwe water. En ja! zoo liggen de eilanden Saint-Honorat en Sainte-Marguerite dan al weer spoedig een eind achter ons, en passeeren wij weer het buitengaats voor anker liggende, mooie, witte, Engelsche stoomjacht van vanmorgen. Om nu weldra met onze ranke, vlugge boot de kleine luxehaven en de kust te bereiken, — kust, waarop tegen achtergrond van zacht grijs en violet gekleurde, verré bergen, Cannes met hare blanke villa's midden tuinen van weelderig, exotisch groen mij dezen zomeravond, — vreemd!, — een oogenblik vaag doet denken aan Honolulu en aan Hilo op droomerig Hawaii . . .

THÉO DE VEER

Op Friesland's wateren

't IS haast voor iedereen een jaarlijks terugkeerende vraag, hoe de vakantie zal worden doorgebracht. ☞ De vakantie. Want hoe is het hebben van een vakantie in de laatste tientallen van jaren voor ieder die werkt niet een *recht* geworden. ☞ Hoe was niet vroeger het begrip vakantie haast uitsluitend verbonden aan de betrekkingen van onderwijzers en ambtenaren, al konden zich soms ook de employés van grotere instellingen ook tot die bevoorrechten rekenen. Nu is er haast geen betrekking meer, waaraan niet een kleinere of grotere vakantie vastzit. ☞ 't Is wel haast regel, dat een vakantie niet thuis wordt doorgebracht. Er zijn natuurlijk wel werkezels, die die vrije dagen gebruiken om zich nu eens ongestoord op het een of ander studie-onderwerp te werpen, maar zij blijven gelukkig uitzondering. Haast ieder

Foto R. H. Herwig

DE LIJEN (BIJ HET BERGUMERMEER)

streeft er naar die dagen van ontspanning buiten zijn gewone omgeving door te brengen. En wat anders te doen, dan hij gewoon is te doen. ☞ Deze gaat in een pension en brengt zijn dagen in gelukzalige luiheid door en eet en drinkt goed en op zijn gemak, die prefereert wandel-, auto- of fietstochten, en derde zweert bij het buitenland waar hij door bosschen wil dwalen of op bergen wil klimmen, een vierde houdt het bij het eigen land waarin hij steeds weer nieuwe schoonheid vindt. ☞ Het is de persoonlijke aanleg van den vacantiëganger en niet minder zijn beurs, die hem den weg wijzen hoe de vrije dagen het aangenaamst door te brengen. Dit is evenwel zeker, dat velen het buitenland boven eigen land verkiezen, zonder dit laatste ook maar oppervlakkig te hebben leeren kennen. Die niet weten van het schoon, dat

Foto R. H. Herwig

HET BERGUMERMEER

ons vaderland in zoo velerlei vorm biedt. Schoonheid, die voor elke provincie een eigen karakter heeft, schoonheid, die haast elke smaak bevredigen kan. ☼ Wij zochten dit jaar ontspanning op Friesland's wateren. Op zijn plassen en vaarten, op zijn Brekken, Meren en Wielen. Ontspanning voor den geest, want ontspanning voor het lichaam brengt hem, die als wij dit uitgebreide watergebied per zeilboot doorkruist, dit niet altijd. Zeker, als men de schuit met een vriendelijk windje in de zeilen door het water ziet schieten, lijkt het wel, dat een jachtschipper een lui leventje leiden kan. Maar als soms de boot met een straffen tegenwind door een brug moet worden geduwd of van een ondiepte moet worden gewerkt, dan komt het „luie zweet" eruit. Dan moet er spierarbeid worden verricht, die uiterste inspanning vraagt. Arbeid, die desniettemin hem, wiens dagelijks gereedschap vulpen of potlood is toch ook weer de gezochte ontspanning geeft. ☼ Het is niet gemakkelijk om het groote genot, dat een zeiltocht op de wijde wateren biedt, te analyseeren. Zooal niet geheel dan is het toch voor een groot deel een diep in haast elken mensch sluimerende zucht naar vrijheid. Vrijheid, die door al het dage-

lijksche levensgedoe zoozeer wordt geknot. Die wordt belemmerd door duizend dingen, die dagelijks wederkeeren. Door arbeid voor de boterham, door bemoeienissen met het complex van zaken die dag aan dag onze aandacht vragen. Aandacht en inspanning voordengeest. Bemoeienissen, die ons niet drukken, zoolang we er regelmatig mede bezig zijn, maar die toch zoo gaarne met een gevoel van verlichting eens

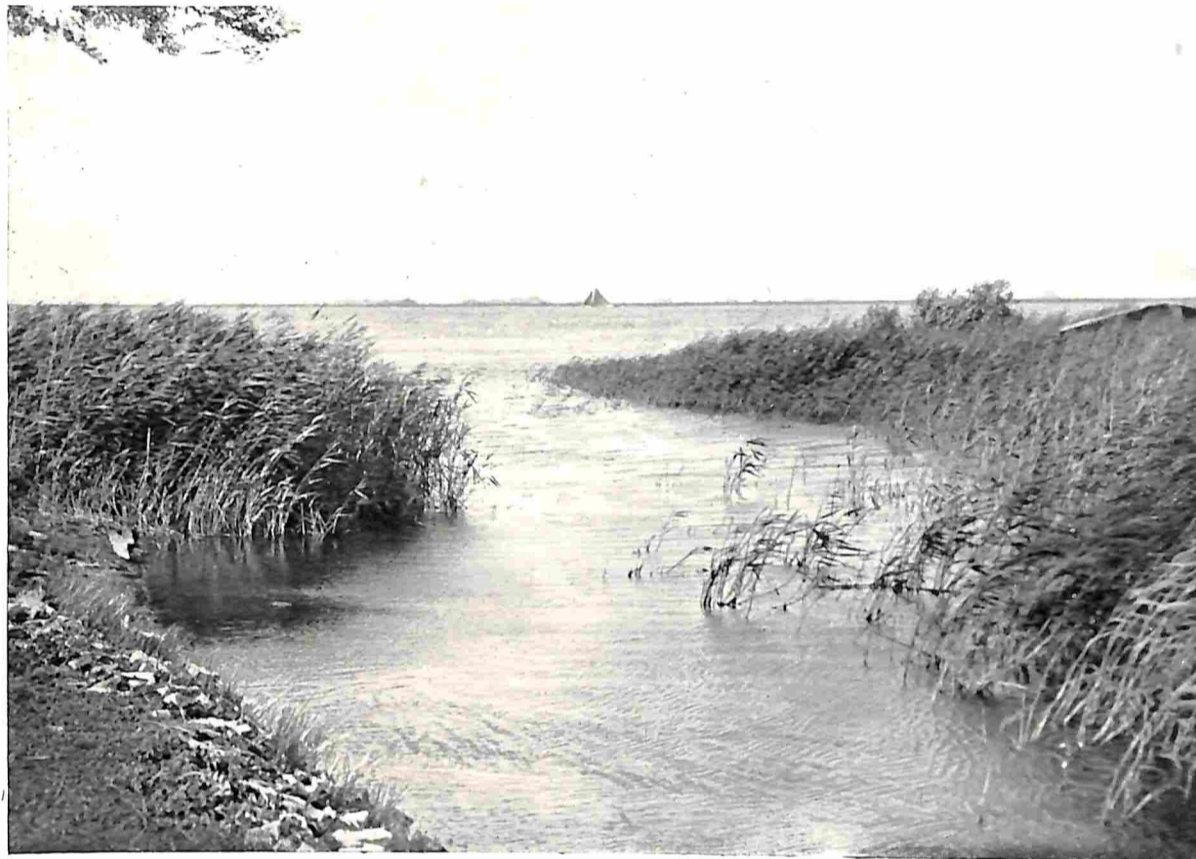

Foto R. H. Herwig

LANGWEERDERWIELEN

voor een paar weken worden terzijde geschoven. En nergens ter wereld kan men de vrijheid voller vinden dan in een boot en op het water. Waar de post ons niet kan bereiken en nog veel minder de telefoon. Waar we geen krant behoeven te lezen. Waar we gaan slapen en opstaan op de tijden waarop ons dat goeddunkt. Een boot, die we voor anker leggen waar we het mooi of prettig vinden, die we losgooien, wanneer het ons invalt om weg te gaan. ☼ Maar het is niet alléén de zucht naar vrijheid, waarvoor we op het water bevrediging zoeken. Het genot van het kampeeren beteekent een neiging tot het primitieve en dit weer een soort van verzet tegen een teveel aan cultuur. ☼ Waaruit zou het anders zijn te verklaren, dat we het geriefelijke, veilige huis, het gemakkelijke bed, de verzorgde „pot" met vreugde voor een paar weken vaarwel zeggen om ons behagelijk te voelen in het primitieve gedoe aan boord? Want primitief is het leven, zelfs aan boord van grootere jachten. Zeker, de dektent beschermt ons voldoende tegen regen en wind, de hangmat met slaapzak schaft een kostelijk bed en het zelfgekookte eten smaakt uitstekend. Maar de facto is alles toch minder dan thuis. ☼ Friesland's Meren hebben een bijzondere bekoring. De vriendelijke boorden zijn omzoomd met riet, waarachter uitgestrekte weiden gestoffeerd met het beroemde zwartbonte vee. Of hooilanden, waarvan de ijverig werkende boeren den wintervoorraad winnen. Boorden, waar pittige windmolentjes hun nuttig werk doen en waaraan typisch hooggedakte boerderijen liggen. Dorpen liggen aan de oevers, gemarkeerd door Romaansche

kerktorens met karakteristieke zadeldaken gedekt of voorzien van slanke spitsen. Dorpen, in welker havens de tjalken, Friesche schepen bij uitnemendheid, gemeerd liggen om de forsche schepen met sterke producten van het land te laden. Tjalken die we straks, den gebruiden boegen en kloeke masten. Tjalken die we straks, den gebruiden schipper aan het roer, over de wijde watervlakten zullen zien zeilen onder de met verbrokkelde wolken bedekte luchten. ☼ Wij hebben met harden wind Friesland's groote meren bevaren. Wind, die de golven deed oploopen tot gekuifde rollers. Wind, die de schuit deden hellen en zijn boorden haast onder water drukten. Rollers die ons scheepje deden steigeren als een paard en die tegen zijn sterken boeg uiteen spatten. ☼ Dát is ontspanning. Zeilschoot en roer, zij nemen ons geheel in beslag, geen plaats is er meer in de gedachten voor wat anders. En als straks het schip in de luwte van boomen of huizen tot rust komt, bevangt ons het gevoel van den overwinnaar. ☼ Wanneer het avond wordt en de nacht valt, koepelt zich de hooge met sterren bezaaide hemel boven het water. Dan is het op de verre plek die we tot ligplaats kozen stil om ons heen. Een stilte zóó absoluut als de stedeling nau-

welijks meer kent. Die tot mij meren brengt en rust geeft aan lichaam en geest. ☼ Avonden en nachten door gebracht op Friesland's meren, gij zult ons onvergetelijk blijven! Onvergetelijk Uw oneindige rust als het leven schijnt stil te staan.

C. VISSER

Aphorisme

De mode is een bril, waar door men alles mooi ziet.

Het particuliere leven van Ramsay MacDonald

DAT kind van buitensporig geluk, „Jamie" MacDonald, is nu de ijzeren man van Engeland. Van vischweger in Lossiemouth is hij opgeklimmen tot den leider van de bestuurders van een rijk. ☼ Geestelijke en verstandelijke beschaving, onthouding en bijna Puriteinsche idealen, hebben er toe meegewerkt het sterke karakter en gestel van Ramsay MacDonald te vormen. Door een rein en eenvoudig leven te leiden, was hij er verstandelijk en geestelijk op voorbereid het juiste oogenblik te kiezen. ☼ Het is weer ten volle bewezen in het schitterende voorbeeld van Ramsay MacDonald, dat de kracht tot uitvoering afhangt van een goedgekozen diët, veel werk en het toepassen van een sterke zelfbeheersching. ☼ Geloof in de oude spreuk: „Wat hem er toe het voedsel te ontdekken, dat bevorderlijk en ook deze ontdekking was gekomen, was hij zoo verstandig dien hij zich zelf had voorgeschreven. ☼ Zijn lunch bestaat uit alle vlokken met veel room, maar zonder suiker, en dit alles wordt langzaam gegeten en niet zoo alsof het record woon zijn te doen. Hoewel geen vegetariër, is hij zeer gesteld

HET GEBOORTEHUIS VAN RAMSAY MACDONALD TE LOSSIEMOUTH

op sla met gesmeerd bruin brood en hij voelt meer voor melk dan voor thee. ☒ Dit wat betreft zijn diëet. Wel wetend den slechten invloed van het nachtelijke leven op 's menschen vitaliteit, heeft hij dit bewust vermeden en nam hij behoorlijke nachtrust. Het leven van dezen grooten Labour-leider bewijst, dat voor een man, die verstandig geleefd heeft niets onmogelijk is. ☒ Hij werd geboren in Lossiemouth als zoon van een Schotschen arbeider en zijn erfenis was derhalve.... niets. Hoewel er praktisch gesproken geen mogelijkheid tot studeeren bestond, besloot Jamie's moeder, dat haar zoon meer dan een gewone boodschappenjongen zou worden en nadat zijzelf hem zooveel mogelijk geleerd had, begon zij te sparen en had zij tenslotte voldoende geld om hem naar de dorpsschool te sturen. De ijverige jongen met zijn heldere oogen trok de aandacht van een docent die hem in zijn studie aanwakkerde. Voordat hij deze school verliet was MacDonald een vergevorderde leerling in latijn met een goeden ondergrond van wis-, scheikunde en literatuur. ☒ Om het geld te kunnen betalen, dat noodig was om te promoveeren, moest hij tusschen de colleges door les geven. Hij won in dien tijd een literatuurprijs en verschillende zijner artikelen werden door kleine tijdschriften en kranten aangenomen. Voor hem, als voor zoovele jonge schrijvers, was Londen het beloofde land, met overvloed van roem en geld. En, zooals de meeste jonge schrijvers, was hij bij zijn komst aldaar tot teleurstelling gedoemd. Het voedsel was schaarsch. Ramsay MacDonald, zooals hij zich toen noemde, onderdrukte zijn schrijvers-trots en solliciteerde naar de betrekking van facturist in een groot magazijn. Het district waarin hij werkte, was arm en daar kwam de toekomstige socialist in contact met armoede en lijden, zooals hij dat in zijn jeugd in Schotland had gekend. Dit streed tegen zijn rechtvaardigheidsgevoel en hij wilde pogen zijn leven te wijden aan de verbetering van het wreede bestaan van minder gelukkige menschen. Hij schreef in een krant artikelen, waarin hij de sociale misstanden naar voren bracht. Grootendeels als gevolg van deze artikelen trad hij in 't parlement als Labour candidaat voor Southampton. ☒ Hij trouwde met Margaret Gladstone, de dochter van een rijken chemicus, zeer tegen den wil van haar vader. Dit huwelijk bleek zeer gelukkig te zijn, niettegenstaande MacDonald weinig geld had om een aan luxe gewende vrouw te onderhouden. Van nu af ging het hem voortdurend beter en bij den dood van zijn schoonvader werd algemeen verondersteld dat hij vergelijkenderwijs gesproken welgesteld werd. Maar het bedrag dat in de familie kwam wordt algemeen overdreven. Omstreeks 1914 werd de Labour Party een factor waarmee in de politieke wereld rekening moest worden gehouden. En nu, terwijl alles zoo veelbelovend leek, ondervond hij een tegenslag in zijn loopbaan, die wel volkomen en on-

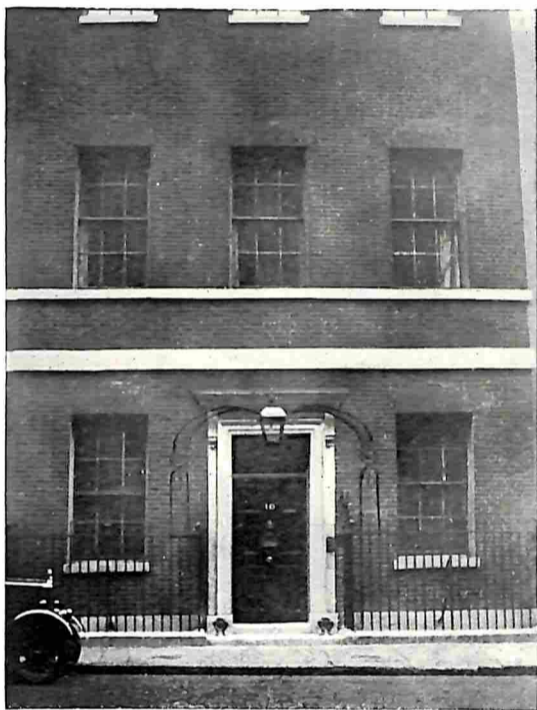
overkomelijk scheen. Hij verafschuwde den oorlog van gansch harte en oordeelde het verkeerd voor Engeland aan den wereldoorlog, die juist was uitgebroken, deel te nemen; hij kwam dan ook op tegen dergelijke politiek en toen de oorlog tenslotte verklaard was, trok hij zich terug als leider van de Labour Party en weigerde hij de positie in het kabinet die hem werd aangeboden. Zoo werd hij in enkele oogenblikken, door een handeling die sterken moreelen moed vereischte, de meest geminachte man van Engeland. Vijf jaar lang werd hij in de dagbladen veracht en gehoond. Toen echter de onnatuurlijke opwinding van die vreeselijke oorlogsdagen verminderd was, schaarde zijn partij zich nogmaals om zijn banier: in 1922 werd hij leider van de oppositie en in 1923 eerste minister. De conservatieven echter kwamen in de gunst en toen de socialisten nauwelijks 12 maanden in het ministerie waren, verkreeg Baldwin en zijn partij een overgrootte meerderheid. ☒ Hoewel de Labour party menigen harden slag ontving, bleef zij groeien en zoodra het publiek er van overtuigd was — voornamelijk door toedoen van Ramsay MacDonald — dat de partij in geen enkel opzicht met het communisme in verband stond, was de strijd gewonnen en 1929 zag Engeland nogmaals onder een Labour regeering. ☒ Engeland heeft een man aan het roer, die zijn geheele leven onbevreesd en onzelfzuchtig gestreden heeft, een man die in sociale evolutie, niet in revolutie gelooft.

L. G. P.

DE QUITZOWS

UIT DE DAGEN VAN HET VUISTRECHT IN DE MARKEN

OP een goeden dag verschenen bij keizer Sigismund, die te Ofen gelegerd was, gezanten uit de mark Brandenburg, om hem hulde te bewijzen en om tegelijkertijd hun klachten te uiten over den toestand, waarin het land zich bevond. Het ergste hadden zij te klagen over de Quitzows, die zich als de echte landsheeren gedroegen en voor wie geen weg meer veilig was. De keizer, wien de mark juist toegevallen was, beloofde hun hulp te zenden en zond daarop Frederik, zijn beproefden vriend, den burggraaf van Neurenberg. Eerst sinds kort waren de Quitzows in het bezit geraakt van hun machtspositie in de mark. Kuno von Quitzow, die te Quitzhügel in de Altmark woonde, was nog een gewone ridder, zooals ieder ander, geweest. Hans en Diederik waren zijn zonen, dappere, betrouwbare mannen. Daar huwde de markgraaf, door Jobst von Mähren aangesteld, de dochter van von Bredow uit aan Hans, omdat hij hoopte, in den jongsten der broeders steun voor het stadhouderschap te vinden. Maar deze von Quitzow gaf er de voorkeur aan, nu hij eenmaal de macht had, voor zich zelf te zorgen. De beide broeders verrijkten zich op kosten der mark, tot Diederik te Spandau gevangen gezet werd. Hans, wiens bruidsschat het sterke slot Plaue bij Brandenburg geweest was, trok tegen de stad

DE LONDENSCH E MINISTERWONING

HET LANDHUIS VAN RAMSAY MACDONALD TE LOSSIEMOUTH

te velde, maar de burgers, die gewaarschuwd waren, konden zich tegen hem verdedigen. Den nieuwen stadhouder Günther von Schwarzburg overvielen ze echter bij zijn binnentrekken in de mark Brandenburg op zulk een wijze, dat hij het ondankebare baantje maar neerlegde. Nu waren de Quitzows op het toppunt van hun macht gekomen. Met de steden sloten zij verdragen naar hun wil en bijna alle belangrijke burchten waren in hun hand. In de streek van Priegnitz beheerschten zij de wegen en zoo konden zij op hun gemak de komst van den nieuwen meester afwachten. ☞ Het eerste wat deze te kennen gaf, was de eisch, alle sloten en burchten die niet hun eigen bezit, doch staatseigendom waren, terug te geven. Natuurlijk dacht niemand eraan, aan dezen eisch gevolg te geven. Daarop begon de landgraaf den een na den ander van zijn tegenstanders onschadelijk te maken en den van Quitzows werd het bij het goede gevolg hiervan wat onbehagelijk te moede. Daarom trachtte Diederik in 1414 in Zerbst met Frederik te onderhandelen, doch deze bleef doof. Toen verschansten zich de beide broeders in hun hoofdstellingen, Friesack en Plaue, om nog te verdedigen, wat te verdedigen viel. Na één dag reeds viel de voor onneembaar gehouden vesting en na nog eens veertien dagen ook Plaue, dat, aan den eenen kant door de Havel, aan den anderen door de Plauer See begrensd, de sterkste burcht van de mark was geweest. De beide broeders wisten te ontkomen, doch op den landdag te Tangermünde werden hun goederen vervallen verklaard. Frederik echter bleef onbetwist heer van de mark. ☞ Weinig is er slechts van de burchten van het strijdlustige geslacht overgebleven. De veroverde sloten werden met den grond gelijk gemaakt en het zijn hoofdzakelijk nog oude opschriften, die verhalen van deze verbitterdste tegenstanders der Hohenzollern. Te Machnow bevindt zich nog een oude, stevige toren, die uit den tijd van den burcht stamt. De kerk en het slot van Quitzhügel zijn van jongeren datum. Tevergeefs zoekt men het stamslot, vanwaar een geslacht gedurende een menschenleef-tijd in reusachtige gedaante opwies om daarna geheel te gronde te gaan. Ook in Lenzen bevindt zich nog een oude toren uit den Quitzow-tijd, evenals in Eldenburg. Binnen in en buiten de kerk van Kletzke vindt men nog vele graven der familie, oude grafstenen, waarop de ridders meer dan levensgroot staan afgebeeld, met zeer verschillende gelaatstrekken. ☞ Buiten echter, vóór het dorp, liggen de weinige ruïnen van den Quitzowburcht. Oude boomen werpen er hun schaduw en dicht groen heeft zich om de enkele verweerde steenen heen geweven. Stilte heerscht in de rondte. Des avonds echter gaat hier de herinnering rond op deze plaats, waar eens zooveel plannen gesmeed werden door vurige, eerezuchtige gemoederen, die misschien wel, in het diepst van hun hart naar de hoogste waardigheid van het land reikten en wier val even plotseling als hun opkomst geweest was.

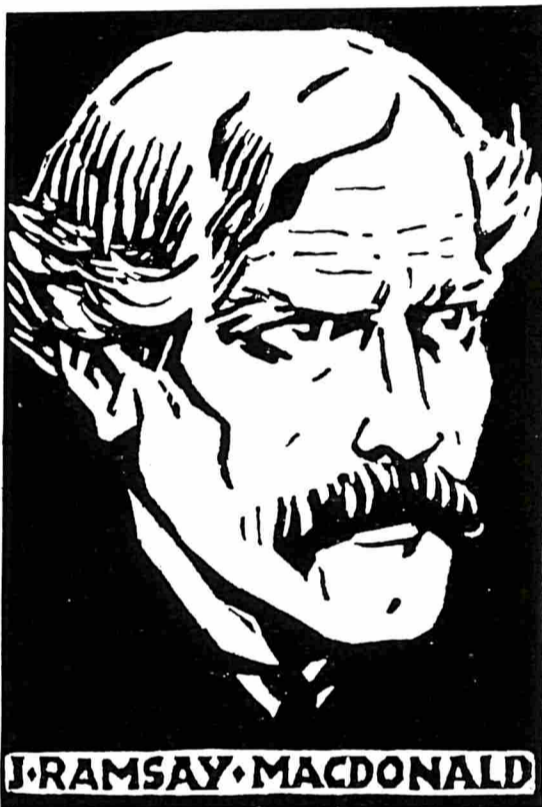
ILSE RIEM

De koning der vogels in de natuur

(Vervolg)

DE Adelaar leeft, voor zoover bekend is, in monogamie, 't geen wil zeggen, dat de beide echtgenooten elkaar voor het leven trouw zweren. Indien men slechts een meer dan schandelijk egoïsme tijdens het nuttigen van voedsel er buiten laat, kan men veilig aannemen, dat de wederzijdsche verplichtingen in het huwelijk zorgvuldig nagekomen worden. Doch . . . het gezegde: „de uitzondering bevestigt den regel”, is ook hier van toepassing! De bekende Engelsche natuuronderzoeker Sir John Murray deelt ons een zeer merkwaardig staaltje van het verbreken der echtelijke trouw mede. — Tijdens een reis door de Pyreneeën ontdekte hij ergens boven op een rots een bewoond arends-nest. Na het doen en laten der roof-

vogels gedurende enkele dagen nauwlettend bespied en bestudeerd te hebben, geraakte hij tot de overtuiging, dat 't met de gedragingen van het wijfje in zake haar huwelijksverplichtingen niet pluis was. Hare Majesteit ontving namelijk, telkenmale bijna onmiddellijk na het uitvliegen van haar vorstelijken gemaal, bezoek van een grooten, mannelijken Koningswouw of Milaan (*Milvus icinus, regalis* of *milvus*), die, zooals Murray al spoedig bemerkte, wel een weinig te hartelijk ontvangen werd! Alsof hij nauwkeurig het tijdstip kende, verliet de hofmaker den horst steeds weer kort voor den terugkeer van den rechtmatigen bezitter, terwijl het wijfje dan in allerijl zorgvuldig haar toilet ging maken aan een naburige bron. Daar de onderzoeker deze laatste handeling toeschreef aan den doordringenden stank, welke de Wouw pleegt te bezitten, kwam hij op zekeren dag op de gedachte, het water te bedekken en aldus de gewenschte reiniging onmogelijk te maken. ☞ Het gevolg was in één woord sensationeel! Als naar gewoonte spoedde het wijfje zich na het vertrek van den minnaar naar de bron en trachtte, zichtbaar in hoogst zenuwachtigen toestand, de takken en het overige versperrings-materiaal te verwijderen. Toen haar dit niet wilde gelukken, vloog ze verslagen naar den horst terug. Na korten tijd keerde de mannelijke Adelaar terug, doch nauwelijks had hij zich op het nest neergelaten, of hij verhief zich wederom onder het uitstooten van een akelig, doordringend, krijschend geschreeuw. Slechts enkele oogenblikken cirkelde de vogel hoog in de lucht, stortte daarop in één geweldigen val op den horst neer en alvorens de natuuronderzoeker zich rekenschap kon geven van het tragisch gebeuren, had de verwoede echtgenoot reeds zijn trouwelooze wijfje met opengereten borst in den afgrond geworpen! — Ziehier een aangrijpend echtelijk drama onder de vogels, een treurspel, gelijk dat bijna dagelijks ook onder de menschen valt waar te nemen. ☞ Het verbreidingsgebied van den Zee-adelaar is vrijwel hetzelfde als dat van den Steenarend, doch deze vogel huist, zooals de naam reeds doet vermoeden, uitsluitend aan de kusten der oceanen en zeeën. Ook in ons land komt hij voor, hoewel, jammer genoeg, tijdens de laatste jaren hoe langer hoe meer sporadisch; in Friesland staat hij bekend onder den naam van Ganzenarend, op Zuid-Beveland als Kobi en in den omtrek van Haar-

lem als Geelkop, volwassen exemplaren noemt men daar Witstaarten. ☞ Wat de grootte betreft, kunnen over 't algemeen dezelfde maten gelden, welke we voor den Steenadelaar aangaven, sommige individuen zijn echter belangrijker zwaarder, men ving er wel eens met een vlucht van meer dan 2½ Meter! ☞ De kop en de hals zijn grijsachtig-geel, de bovenrug en de mantel lichtbruin, doch alle veeren bezitten een lichter rand en fraaie, donkergetinte strepen. De onderste veeren zijn donkerbruin, de bovendekveeren en de stuurpennen van den staart zuiver wit, de snavel, de oogen, de washuid en de sterk ontwikkelde klauwen lichtgeel gekleurd. ☞ Deze vogels zijn al even brutale en volhardende roovers als de Steenarenden, ze leven wel is waar hoofdzakelijk van visch, doch dooden en verslinden overigens zonder onderscheid alles, wat ze maar te pakken kunnen krijgen. Wat de ook veelvuldig buit gemaakte watervogels aangaat, mag het een eigenaardig feit heeten, dat juist degenen, die duiken, er slechter aan toe zijn dan zij, welke deze kunst niet verstaan, immers, de laatstgenoemden weten zich nog menigmaal door een snel wegvliegen te redden, terwijl de zich telkenmale herhalende noodzakelijkheid om boven te komen de „impennes” tot een vrij zekere prooi maakt. ☞ De Zee-arend houdt van de eenzaamheid, hij nestelt 't liefst op een verlaten eiland of in een weinig door menschen bezochte kuststreek; de kolossale horst moet daar dan gezocht worden in den top van een min of meer afzonderlijk staanden, sterken boom, meestentijds een den of een spar. — Tegen het einde van Maart liggen er in het nest

Foto Hans Herzberg

DE QUITZOWS FRIESACK IN BRANDENBURG

twee of drie grove, kalkwitte, doch somtijds bruin- of rood-achtig-gespikkelde eieren, waaruit na enkele weken de grappige kleuters te voorschijn komen. Ze verblijven 10 à 14 weken achtereen in het veilige ouderhuis en wagen zich daarna dagelijks aan eenige korte vluchten in de naaste omgeving, om tegen het einde van den herfst voorgoed de wijde, wijde wereld in te trekken. ☼ Enkele jaren geleden is er, wat de levenswijze der Zee-adelaars betreft, veel merkwaardigs aan den dag gekomen en minstens evenveel onzekers opgehelderd, dank zij de onvermoeide onderzoekingen van den eminenten Zweedschen vogelkenner en -fotograaf Bengt Berg. Volgens de allernieuwste methoden te werk gaande, over welke we in den aanvang van dit artikel reeds even gewaagden, slaagde hij er in de ornithologische wetenschap — voor de zooveelste maal! — onschatbare diensten te bewijzen. — Niet slechts aan wetenschappelijk onderlegden, doch evenzeer aan den leek-natuurlijkheidsverschafter het lezen van zijn: „De Sista Örnarna”, het werk, waarin hij de vrucht van zijn arbeid neerlegde, een onbetwistbaar genot! ¹⁾ ☼ Het „scherengebied” van zijn vaderland — de talrijke schrale eilandjes langs de kust der Oostzee — als terrein van onderzoek gekozen hebbende, beschrijft Berg in een prettigen verhaaltrant, hoe hij het aanlegde, enkele der huisgezinnen van de thans nog slechts achttien paar in Zweden nestelende — sedert kort gelukkig wettelijk beschermde — Zee-adelaars van zeer nabij in hunne dagelijksche beslommeringen te kunnen waarnemen, te bestudeeren en . . . te fotografeeren! — De door hem uitgedachte methode, een „arendsboom” met behulp van een vernuftige ijzerconstructie elken dag een weinig meer „in den grond te doen wegzinken”!, ten einde voor zijn film- en gewone camera's een goede kans te krijgen, gelukte helaas niet: de schrandere vogels waren hem te slim af, zij kregen lucht van de zaak en vertoonden zich niet weer. ☼ Meer succes had de onderzoeker bij een anderen horst, door met zijn helpers de toppen van twee dicht bij elkaar staande sparren door middel van touwen en takels naar elkaar toe te trekken en gedurende den nacht

— ook cinematografisch — op de gevoelige plaat vast te leggen. Hoe serieus de onderzoeker zijn taak opvatte, blijkt

Foto Bengt Berg

EEN GESCHOTEN ZEEADELAAR

1) Onze landgenoot Rinke Tolman verzorgde van dit boek een voortreffelijke Nederlandsche, geautoriseerde bewerking, onder den titel: „De laatste Arenden”, kortelings uitgegeven door de N.V. H. P. I copold's Uitgevers-Maatschappij te 's-Gravenhage. Door het in bruikleen afstaan van een vijftal er toe behoorende cliché's, stelden genoemde uitgevers ons in staat, dit artikel te illustreren.

daar bovenin van draad, zeildoek en twijgen een soort van mastkorf te bouwen. Om scherpe foto's te verkrijgen, was de afstand van het nest — minstens vijftig pas — echter nog te groot. ☼ Buitengewoon merkwaardig om te lezen is het hoofdstuk, waarin Bengt Berg beschrijft, hoe hij in een vlieg-machine, met den aviateur Ahrenberg als bestuurder, de roofvogels vanuit de lucht waarnam en trachtte te filmen met een vastgeschroefde gyrocoopcamera. Helaas eindigde deze, stellig voor het eerst toegepaste wijze van ornithologisch onderzoek met een val in zee, doch de beide stoutmoedigen wisten gelukkig het leven er af te brengen! ☼ Door dit ongeval verre van ontmoedigd, wist Berg ten slotte vanuit een van takken gevlochten „schuilnest”, boven in een dikken den, een Zee-arenden-familie in al haar doen en laten van zeer nabij (ongeveer vijf en twintig pas) te bespieden en

wel uit het feit, hoe hij eenmaal zelfs negentien uur aan één stuk wakend en onvermoeid aan den arbeid op zijn wankelen uitkijkpost doorbracht! — De namen van dergelijke menschen behooren in de annalen der ornithologische wetenschap met gulden letteren gegrift te worden!...

A. W. FRANCKEN

Waar beren en boeren vchten

IN DE ABRUZZEN

NOG slechts korten tijd geleden bezaten de beren en de gemzen, die de wildernis van „Alta Marsica,” de oerwouden van de Italiaansche Abruzzes, het hoogste gedeelte van de Apennijnen, bevolkten, hetzelfde recht als de weinige menschen, die hier in kleine en wijdverstrooide gemeenten leefden; zij waren de gasten, maar niet de heerschers in deze majestueuze en maagdelijke natuur. ☒ In dit woeste bergland, door diepe kloven doorsneden, met uitstekers als de Gran Sasso d'Italia, welke 2914 M. hoog is, heeft geen bijl de honderdjarige boomen durven vellen en nog altijd is het onderhout een donkere, sombere schaduw,

leven, dáár in die angstwekkende diepte, zal blijven voortwoekeren: de dennenboomen zullen niet gekapt worden en de hollen en de schaduwrijke grotten zullen de eigen en niet „verfraaide” schoonheid van deze machtige, romantische natuur blijven uitmaken. In dit zon-overgoten landschap van meridionaal Italië en vond elk kruid een voedzamen bodem, schoot bijna elke plant wortels en ontleende aan de vruchtbare, onberoerde aarde een heilzame of een gevaarlijke kracht. Slechts hier op den overschaduwden vochtigen grond, in de door duizenden beuken onbegaanbare wildernis der Abruzzes, bloeit in de vrije natuur de orchidee, die met hare tropische zusters in pracht en wellustigen vorm kan wedijveren. Dit is de eenige plek in Europa waar men haar zoo aantreft. De scherpe wind mag over de bergkammen strijken, maar hij laat de orchidee onberoerd, evenals hij vergeefs zijn krachten inspant, om de machtige stammen en majestueuze kronen der beuken, die wijd-uitgespreid de klare lucht van het gebergte schijnen in te zuigen, tot neerbuigen te dwingen. ☒ En in dit oer-gebied leeft de Abruzzes-beer, goed te onderscheiden van zijn Russischen neef. In het Nationalpark — dit is de idee van den botanist Pirotta —

moeten menschen en dieren ware vrienden zijn. Men hoopt daarom den Abruzzes-beer zoover te brengen als de grizzly in het Amerikaanse Nationalpark, die, zooals bekend, de auto's der toeristen wel durft te naderen voor het bedelen om een stuk suiker. ☒ Op deze hoogten klimt en springt ook de Abruzzes-gems, eveneens verschillend van een neef, die in de Alpen voorkomt. Wolven, vossen en marters zochten en vonden in dit gebied een schuilplaats en men treft er ook de over-

Foto Bengt Berg

DE INTELLIGENTE KOP VAN DEN ZEEADELAAR

omdat geen mensch dezen wirwar heeft gedund. Misschien hebben vroegere bewoners, beruchte bandieten, van wie de Italiaansche literatuur meermalen melding maakt, het opruimingswerk beproefd, maar van hun werk is dan geen spoor meer overgebleven in het met guur klimaat bedeelde „compartimento Abruzzi”. ☒ Twee jaar voor de oorlog uitbrak wilden de beren, door een al te sterke vermeerdering daartoe aangezet, zich tot onbeperkte heerschers van deze oerwouden verklaren en zij probeerden ook de weinige talrijke menschenlijke bewoners van dit woeste oord te verdrijven. Toen meende de hertog der Abruzzes, dat het tijd werd in te grijpen en hij liet eenige honderden beren neerschieten, waarmede het evenwicht tusschen mensch en dier weder hersteld was. ☒ Zoo bleef het tot voor kort. Nu is, dank zij het streven en onvermoeid werken van den botanist Pirotta, de met legenden omgeven Abruzzes-wildernis tot het Italiaansche Nationalpark geworden, waar dieren en planten heilig zijn. Geen dier mag er meer gedood en geen plant meer beschadigd worden en men moet dus erkennen, dat de weegschaal ten slotte toch nog naar de zijde van het dierenrijk overgeheld heeft. ☒ Eeuwenoude beuken en kastanjeboomen zullen de steile bergwanden blijven bekleeden; het plantenleven in de eenzame, groene dalen, welke zich tusschen de enorme hoogten geschoven hebben, hoogten welke meerdermalen de vijf-en-twintig honderd meter te boven gaan, het planten-

al elders zeldzame wilde katten aan. Men vindt er de kleindieren-wereld vertegenwoordigd in de meest verscheiden soorten, welke men in Europa nauwelijks meer kent en over de dalen zweeft de koninklijke adelaar. ☒ Professor Alesandro Ghigi en zijn trouwe medewerker, de reeds genoemde Pirotta, hebben elf jaar moeten wachten, voor zij hun plannen ter bevoegder plaatse konden uiteenzetten en eindelijk verwezenlijken. De overigens in Italië invloedrijke vereeniging voor natuurbehoud kon niet meer dan missie ingesteld om „de bosschen en de prachtige natuur van dit gebied voor onherstelbare schade te behoeden”. De onderneming, die in de nabijheid van het park een fabriek wilde oprichten, met kracht te weer gesteld en zij heeft dien in den korten tijd dat het bestaat, is er reeds veel gedaan. Het is niet het eenige doel de natuur in ongerepten staat te behouden, maar men wil haar ook toonen aan hen, die er belang uitzag, welke schoonheden, welke dieren en welke planten het bezat. Daarom worden nu, dwars door de Abruzzes, worden gespaard. Wie geen auto bezit, kan gebruik maken van de autobussen, welke de bezoekers tot in de diepste

DE MONTE AMARO IN HET ITALIAANSCH NATUURPARK

wildernis brengen; rustplaatsen en vluchthutten werden worden nog steeds aangebracht, terwijl goede hotels, buiten het park, voor een goed onderdak zorgen. ☞ Natuurlijk is ook de toerist geen heerscher en gebiedster in dit gebied; de natuur blijft in deze bergen soeverein en de mensch, die haar komt aanschouwen, is een gast, aan wien men strenge voorschriften in de hand drukt: gij zult geen dieren doden; gij zult geen bloemen plukken.

Voor wie zich aan deze regelen in het Italiaansche Nationalpark houdt is een groot genot weggelegd. En de beren? Nog een paar jaar en dan zullen ook zij wel brommend achter de auto's hollen, omwille van de smeer . . .

TON RUYGROK

De doolhof der dwaasheid

35) DOOR
RALPH SPRINGER

WE hebben naar het paard gezocht en ik heb het op mijn schouders gedragen. Die kisten waren dus zoo zwaar van de miljoenen van de bank". „Watson!" juichte Joris Jochem opgetogen, „trouwe makker, scherpzinnige speurder en bloedbroeder, ik feliciteer je met mij. Ons lijden is niet tevergeefs geweest. De Rug Jack was dus....?" „Munnik!" antwoordde de oude man op vasten toon. „En de spitsboef Bill Bully....?"

„Is die schooier van een William Billicom". „Juist. Geen wonder dat die twee zoo eigen met elkaar waren. Watson kijk me aan; merk je niets aan me?" „Je bent rood in je gezicht," antwoordde de oude man trouwhartig. „Maar ik geloof niet dat je een beroerte hebt, want je ziet er altijd zoo rood uit". „Ik ben ontroerd!" riep Joris Jochem op schallenden toon. „Veel wordt mij nu helder van wat tot nog toe duister is geweest. Die heer Van Nuchteren heeft dus niets met de inbraak uit te staan, maar is zonder twijfel het slachtoffer van hun listen. Om hem ongehinderd naar zijn kasteel te kunnen ontvoeren, hebben zij ons onschadelijk doen maken, door Langen Archibald en Ben Bighead. Maar dat is nu mislukt. Ze hebben hun verzenen tegen de verkeerde prikkels geslagen. Weet je wat ons thans te doen staat, Watson?" „Ja Joris Jochem. We moesten maar weer naar Amsterdam gaan. Tegen zulke doorgewinterde schooiers ben je toch niet opgewassen en eigenlijk zijn we te fatsoenlijk om ons nog verder met hen in te laten". „Née!" bulderde Joris Jochem, zoo luid, dat de ezels van schrik met vier pooten tegelijk opsprongen. „Nu die twee de vruchten van hun inbraak kwijt zijn, willen zij dien ouden erfboom dwingen, hun de meisjes mét zijn miljoenen af te staan. Dús . . . Watson?" „Dus?" zei de oude man hem na en krabde over zijn neus. „Als ze die miljoenen te pakken hebben, kunnen zij ons best de premie uitbetalen. Dat is dan een meevallertje voor de bank, want die kan het vandaag den dag toch niet missen". „Nóóit!" kreet de detective. „Op naar Dundeeshire. We verlossen den ouden heer en slaan dat spitsboeventuig in boeien. Daarna reizen we naar den hoek van West-Ferry Road en Glengall Road in Poplar, nemen de vier koffers gevangen en brengen die naar Holland terug". „Wat zeg je van dit plannetje, Watson?" „Dat het natuurlijk weer op sjouwen neer komt. Jij zal je er wel weer met een smoesje vanaf maken en mij voor de vracht laten opkomen. Voor mijn part hebben die kruiers er een paar miljoen uitgehaald. Mijn rug doet me al zeer, als ik aan dat gesjouw denk". Tegen den avond bereikten ze het visschersdorpje Forth. Bij hun aankomst schreeuwden twee jongetjes luid:

Koopt en leest het Forther laatste nieuws!

Lord Peter van Nuchteren tot Dundeeshire

Arriveert heden op zijn voorvaderlijk kasteel!

Joris Jochem kreeg een schok. Die krant moest hij koopen. Hij wendde zijn ezel naar een der jongetjes toe. Er stonden veel dorpelingen om de kinderen heen, die deels hartelijk lachten, als vernamen ze een kostelijke grap, deels verbaasd opkeken, als hoorden ze het vreemdste nieuws ter wereld.

LA DIFESA DI PESCIASSEROLI

Slechts enkelen hunner wisten dat Peter Van Nuchteren eerst dien middag het „Forther Laatste Nieuws” had gesticht en dat er niet meer dan één nummer van zou verschijnen. De detective betaalde een penny en keek het primitieve blaadje haastig door. Inderdaad stond er een bericht in dat Lord Peter op zijn kasteel was gearriveerd, in gezelschap van zijn beide nichten en twee jonge Hollanders van adel en beschaving. Het bericht verwees naar een advertentie, wier lezing Joris Jochem ten zeerste opwond. Zij bevatte het volgende:

Verloofd
(met de bedoeling om zeer
spoedig te trouwen)
LENI WARNAARS
MET
GRAAF MR. HENRY DE
MUNNIK
Edelman en Rechtsgeleerde
EN
TILLY BORSEELE
MET
JHR. PROF. DR. WILLI-
AMUS BILLICOMPUS
Edelman en Hoogleraar

„Dat zal niet plaats vinden!” bulderde de detective zóó luid, dat de menschen rondom hem een dreigende afweerdiging aannemen. „Al moest ik de geheele bevolking van hier tót Dundee tegen die roovers mobiliseren, die huwelijken zullen niet doorgaan! Jack Munnik en Bill Bully, bankroovers en erfenisjagers, jullie rollen zijn uitgespeeld! Voorwaarts Watson, óp naar Dundee-shire!” „Ga maar vast vooruit”, mopperde Oom Karel en wendde zijn ezel naar een herberg toe. „Je bent een knappe kerel als je me vóór morgenochtend meekrijgt. Ik ga mijn gemak nemen in de Dartelende Kabeljauw”.

EEN-EN-DERTIGSTE
HOOFDSTUK
TE DUNDEESHIRE

De heer Van Nuchteren lag achterover in zijn schommelstoel en genoot van het lezen zijner verschillende advertenties. Na het „Forther Laatste Nieuws” had hij, voor den duur van één dag, ook de „Tay-Chronicle” opgericht en dat blad laten uitkomen in het visschersdorp Tay. Dit plaatsje lag niet verder dan vijftig mijlen van zijn kasteel Dundee-shire verwijderd en hij had voorzien dat Joris Jochem het op zijn reis zou aandoen. Hier, op zijn kasteel, verwachtte hij de ontkenning van zijn intriges en zijn advertentie-campagne. Daar ging plots de deur van zijn studeervertrek open. Tilly Borseele trad driftig binnen. Ze had een „Tay-Chronicle” in de hand. „Mijnheer Van Nuchteren, wat beduidt die onzin?” vroeg ze streng. Oude Peter keek haar met zijn gemoedlijken glimlach aan, doch zij bleef er ernstig onder. „Jij komt er mee binnen, kindlief”, zei hij dan, vriendelijk. „Waarschijnlijk weet je er dus méér van dan ik. Heeft dat blaadje je iets gedaan?” „Wat moet die malle advertentie? Dat kan alleen Uw werk zijn. Waarom maakt U ons belachelijk? Als een mijner collega's dit krantje leest en er over schrijft in een Hollandsch blad, ben ik voor eeuwig geblameerd”. „Maar je gaat je immers verlossen”, trachtte hij haar te sussen. „En men verlooft zich immers met de bedoeling om spoedig te trouwen. Of jij soms niet?”

„Het is nog niet zoo ver”, antwoordde ze kortaf. „Waarom die malle naam, Williamus Billicompus?” „Een grap, meisdie lief. Wind je maar niet zoo op”. „Een grap? En dan die andere poespas. Jhr. Prof. Dr. Edelman en Hoogleraar. Hier, kijk zelf maar, ik jok er geen woord bij. Wat een humbug”. „Humbug, Tilly, inderdaad, humbug. Maar wat doet dat er toe? Een beetje humbug meer of minder, dat is álles”. „Oom Peter, U maakt óók gekheid met ernstige dingen en dát verdraag ik niet. Ik ben géén humbug. Leni óók niet. William . . .” „Williamus, bedoel je”. „Dát is humbug. Schei uit met die malligheid!” „Een beetje méér humbug dan het andere. Is dat zóó erg?” „Wat moet dát nu weer beteekenen?” vroeg het meisje achterdochtig. „Wilt U zeggen dat William Billicom . . .” „Humbug is. Juist. Hij heet netzomin zóó, als hij Jonkheer Doctor of Professoris”. „Oom Peter!” kreet het meisje. „Beste Tilly”, antwoordde de oude heer kalm en wees haar een stoel aan, „neem plaats en steek een sigaret op. En nu kind, wat doet het er toe, hoé iemand niet heet?” „Maar hoé heet hij dan wél? Of doet dát er óók niets toe?” „Ja . . .! Hij heet . . . Bill Bully”. Het meisje sprong uit haar stoel op en wierp dien omver. „Hij, Bill Bully!” kreet ze. „Hij is dus de . . .” „Juist”, beaamde oude Peter glimlachend, „hij is de onbekende vriend, die zoo vlijtig door Joris Jochem wordt gezocht”. „Maar dan is Henry Munnik misschien . . .” „Óók juist. Die heet Jack Munnik en is de deelgenoot van Bill in zijn . . . machine-onderdeelenaffaire”. Tilly liep heen en weer, kneep de krant in één en wierp haar als een prop het venster uit. Ze bleef met gebalde vuisten voor den ouden heer staan. „Hoe lang . . . wist U . . . dat . . . dat dát waar is”. „Weten, kind? Ik vermoedde iets van de waarheid, toen ik in gedachten jouw reishetking en den overal bij de Nelsonnaald met elkaar combineerde. Ik doorzag de jongens op het moment van hun binnenkomen. Ik wist dat ze gauwdieven waren, En ik hoorde de volledige waarheid uit hun gesprekken”. „Hebt U hen dan afgeluisterd, Oom Peter? Foei!” „Dat ging zonder opzet, lieve meid. In elke kamer, in mijn huis aan St. James Square, brengt een toestel alle geluiden, zelfs de gefluisterde, naar mijn vertrekken over. Mijn elektrische inrichting is er op berekend elk gesprek in mijn kamer luid te herhalen, of op een plaat op te nemen, óf in morsetekens neer te schrijven. Zelfs bij mijn afwezigheid kan dus niets gesproken worden wat mij vreemd blijft”. „Oom Peter!” riep het meisje blozend, „dat is unfair jegens . . . jegens dames . . .” „Bloos niet, Tilly-lief”, zei hij glimlachend, „mistress Smith is mijn vertrouwde en controleert lieve vrouw!” riep Tilly haastig uit. „Dan geloof je dus wel intrek innaamt”. „En hier?” vroeg het meisje verwonderd. „Hier? Wil je eens luisteren?”

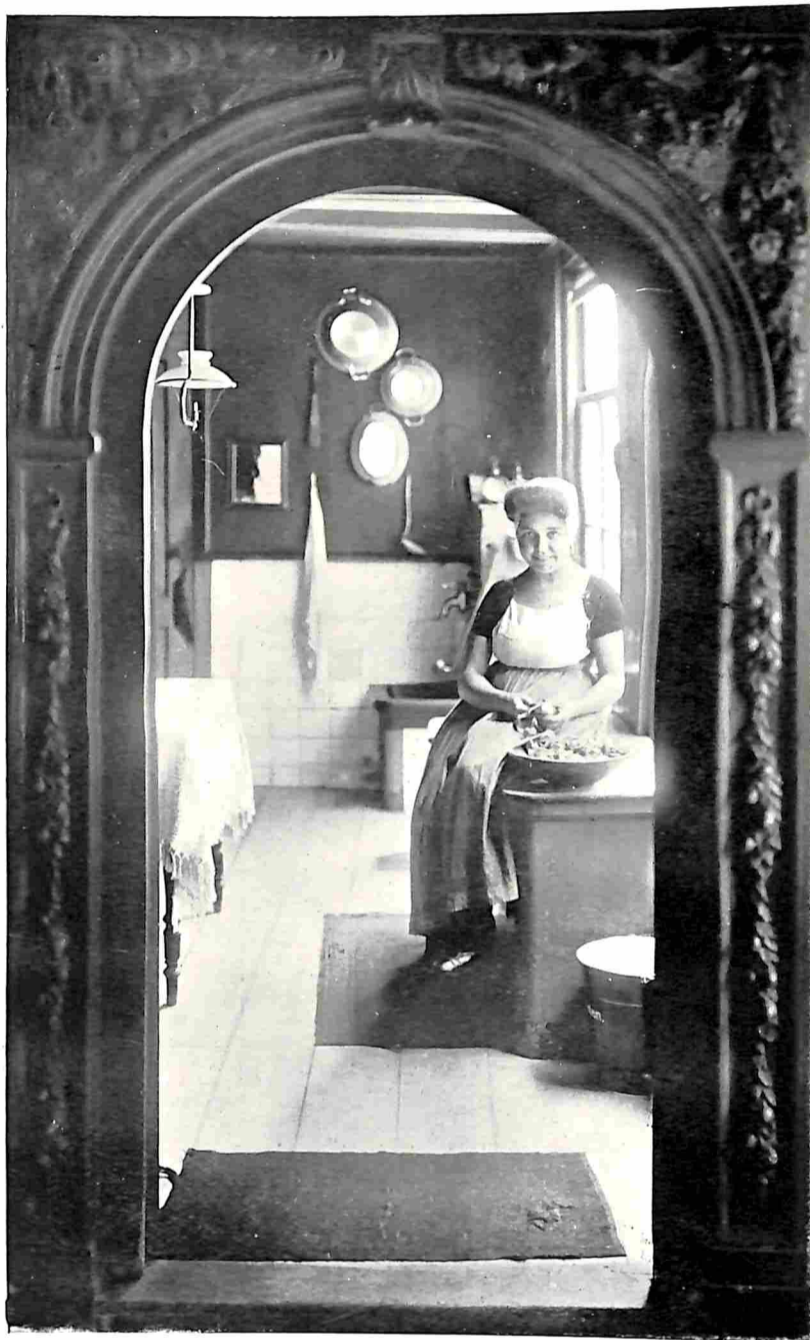

Foto C. J. Steenberg

KIJKJE IN DE KEUKEN VAN HET HUIS DE GLOBE TE
MIDDELBURG

„Hier? Wil je eens luisteren?”

(Wordt vervolgd)